

TALENT

Den globale forbindelse

Udarbejdet af: Research Manager, Peter Munkholm Nielsen
1. februar 2012

■ Indholdsfortegnelse

1	RESUMÉ	3
2	INDLEDNING	3
3	MANGEL PÅ TALENT	4
	3.1 Men kan Danmark præstere tilstrækkeligt?.....	4
	3.2 Ikke blot et spørgsmål om arbejdskraft	4
4	DE INTERNATIONALE STUDERENDE – TALENT IN SPE	5
	4.1 International, men nordiske?	6
5	YOUTH GOODWILL AMBASSADOR CORPS – ARBEJDET MED TALENT	8
	5.1 Studerende i en globaliseret verden.	9
	5.2 Hvorfor Danmark?.....	9
	5.3 Indfrie forventninger?.....	11
	5.4 Fastholdelse og integration på det danske arbejdsmarked	11
	5.4.1 Vigtige faktorer for fastholdelse	12
	5.4.2 Skat er ikke det vigtigste	13
	5.4.3 Betydningen af et studiejob.....	13
6	IVÆRKSÆTTERPOTENTIALE	15
	6.1 Udfordringer for iværksættere	16
7	VÆRDISKABELSEN FOR DANMARK	16
8	AFSLUTNING	18

1 RESUMÉ

I fremtiden vil efterspørgslen på højtuddannet, specialiseret arbejdskraft med internationale kompetencer blive efterspurgt af danske virksomheder. Derfor repræsenterer internationale studerende en af flere grupper, som bliver ekstremt vigtige at tiltrække og fastholde i Danmark. En undersøgelse af internationale studerende, som er engageret i projektet Youth Goodwill Ambassador Corp, viser, at hele 95 % vil anbefale Danmark som studiedestination. 74 % medgiver, at de overvejer at blive i Danmark efter endt studie.

Men der er et stykke vej fra at overveje til reelt at handle – til at slå sig ned i Danmark. Og vejen er ikke kun belagt med tvivl fra de studerendes side. Der er fortsat mange vilkår, der gør det problematisk, til tider umuligt, at blive i Danmark og bruge sine kompetencer. Det er barrierer og vilkår, som nu og i fremtiden vil få konsekvenser for Danmarks konkurrenceevne, innovation og vækst i en globaliseret verden. Som det vil fremgå af denne analyse, skal der handles nu. Potentialet for og perspektiverne i at tiltrække og fastholde udenlandske talenter er stort. Men det er i dagens Danmark et alt for uudnyttet potentiale. Derfor bør alle sejl sættes for at sikre og fremtidssikre et dynamisk, produktivt og innovativt dansk erhvervsliv båret frem af både danske og udenlandske talenter.

2 INDLEDNING

Til trods for et fald i beskæftigelsen, som resultat af den globale økonomiske krise, er der stadig en efterspørgsel på højtuddannet og specialiseret arbejdskraft med internationale kompetencer i de danske virksomheder. For at sikre virksomhedernes potentiale for i fremtiden at skabe innovation og vækst er det strengt nødvendigt, at Danmark ikke kun har fokus på de højtuddannede og specialister, som er uddannet i Danmark, men udvider horisonten til at inkludere tiltrækning og fastholdelse af internationale talenter.

» Dagens danske virksomheder mangler morgendagens internationale talenter. «

Morten King-Grubert Sekretariatsleder, Youth Goodwill Ambassador Corp

For at skabe de bedst mulige rammevilkår for danske virksomheder arbejder Copenhagen Capacity målrettet for at skabe fokus på tiltrækning og fastholdelse af internationalt talent. Formålet med denne analyse er derfor at sætte fokus på talent-dagsordenen¹, som får mere og mere opmærksomhed – ikke mindst set i lyset af Danmarks udvikling fra overvejende industri- og produktionssamfund til i højere grad at være et vidensamfund. Som ofte pointeret er specialister og højtuddannede en knap ressource i vidensamfundet. Det har gjort indsatsen for at tiltrække og fastholde talent til en altafgørende faktor, når vi skal sikre de private virksomheders, og dermed Danmarks, konkurrenceevne.

» Talent er den faktor, som adskiller de vindende virksomheder fra resten. «

McKinsey & Co

I en globaliseret verden, hvor virksomhederne i mindre grad er afhængig af de produktionsmidler og råstoffer, som findes på den fysiske placering, og hvor virksomheden kan flytte fra land til land alt efter, hvor de bedste rammevilkår findes, vil betydningen af tiltrækningen og fastholdelsen af talent blive et af fremtidens vigtigste konkurrenceparametre for Danmark. Det skyldes, at virksomhederne i stigende grad efterspørger talent. I PWC's årlige globale CEO undersøgelse fra 2011 svarer 66 % af de spurgte virksomhedsledere, at manglen på talent er deres største udfordring i forbindelse med at sikre virksomhedens vækst. Hele 54 % af virksomhedslederne udtaler, at arbejdet med at rekruttere talent er den største udfordring for deres virksomhed. Endvidere udtaler

---

¹ Talent er i denne analyse en fælles betegnelse for personer med en lang videregående uddannelse og/eller med specielle kompetencer og viden, som efterspørges af virksomhederne.

over en fjerdedel², at der inden for de næste 12 måneder vil ske nogle eller signifikante ændringer i forhold til at flytte aktiviteter, som følge af adgangen til talent³. Tal fra en undersøgelse af 368 virksomheder foretaget af DI viser, at over 45 % af virksomhederne ser medarbejderne med lange videregående uddannelser som vigtige for at skabe vækst i de næste fem år⁴.

3 MANGEL PÅ TALENT

Der er således både en stigende efterspørgsel på højtuddannet arbejdskraft samt en stigende opmærksomhed og erkendelse af, at adgangen til talent er altafgørende for at kunne skabe vækst i de private virksomheder. Tal fra Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd (AE) viser, at den samlede efterspørgsel på personer med en lang videregående uddannelse vil stige frem mod 2020. I konkrete tal betyder det en mangel på 21.000 personer med en lang videregående uddannelse⁵. Derved vil efterspørgselen på både de rette kompetencer og antallet af højtuddannede være stigende. En gruppe, som repræsenterer internationalt talent, er internationale studerende, der er kommet til Danmark for at studere i kortere eller længere tid. Internationale studerende er en del af den "fødekæde", som skal sikre en tilstrækkelig kritisk masse, internationaliseringsgrad og de rette kompetencer.

3.1 Men kan Danmark præstere tilstrækkeligt?

Hvis vi kigger på en OECD analyse fra 2009, så er svaret nej. Analysen viser, at Danmark underpræsterer, hvilket vil sige, at Danmark ligger under det gennemsnitlige OECD niveau, når det kommer til andelen af internationale studerende, internationale forskere og højtuddannede indvandrere. OECD rapporten viser også, at andelen af internationale studerende i 2005 var 4,4 % i Danmark og 6,7 % i OECD landene. Derudover var væksten i antallet af internationale studerende også lavere i Danmark end i resten af OECD landene. Stigningen i Danmark var fra 2000 til 2005 på 35 %, hvorimod OECD gennemsnittet var på 49 %⁶. I 2010 var antallet af internationale studerende i Danmark steget til 8,6 %.

3.2 Ikke blot et spørgsmål om arbejdskraft

Danmarks manglende præstation og udfordringer forbundet med tiltrækning af international talent skal ikke isoleres til blot at være et spørgsmål om adgang til arbejdskraft. Situationen skal også inddrage overvejelser omkring Danmarks muligheder for at sikre et dynamisk erhvervsliv kendetegnet ved en høj grad af innovation og vækst. I USA, som har en omfattende tradition for indvandring, blev der i 2011 offentliggjort en undersøgelse, som viste, at 48 % af USA's top 50 virksomheder finansieret af venturekapital er grundlagt af en udlænding, hvilket har skabt 150 arbejdspladser i gennemsnit per virksomhed⁷. Undersøgelsen peger også på, at udlændinge indgår i ledelsen eller produktudviklingsteams i 75 % af de ledende virksomheder i USA, hvilket gør udlændingene til de drivende kræfter i virksomhedernes ledelse samt innovationskapacitet. Det er en vigtig pointe i forhold til Danmarks udfordringer med en stagneret produktivitetsudvikling, fordi evnen til at innovere er en vigtig kilde til højere produktivitet og vækst.

Danmark har således ikke råd til at forbigå de internationale studerende i forbindelsen med tiltrækningen af internationalt talent. Vigtigheden bliver yderligere understreget, når virksomhedernes prioritering af

---

² 27 %

³ 14th Annual Global CEO Survey, PWC, 2011

⁴ DI's virksomhedspanel, september 2010

⁵ "Uddannelse kan redde fremtidens arbejdsstyrke", AE, april 2011

⁶ OECD TERRITORIAL REVIEWS: COPENHAGEN, DENMARK, OECD, 2009

⁷ Anderson, december 2011, NFAP

talenttiltrækning bliver sammenlignet med virksomhedernes opfattelse af tiltrækningen af talent til Danmark. IMD foretager hvert år en undersøgelse af virksomhedernes opfattelse af tiltrækningen af talent. Besvarelserne fra virksomhederne i Danmark konkluderer et gennemsnit på 8,30, hvor 10 er den højeste score i forhold til prioriteringen af tiltrækning og fastholdelse af talent. Hvad angår virksomhedernes besvarelse på opfattelsen om, hvorvidt der bliver tiltrukket et tilstrækkeligt antal talenter til Danmark, ligger gennemsnittet her kun på 4,46. Det vidner om en høj prioritering fra virksomhedernes side. Men det vidner også om, at det ikke er et område, som virksomhederne mener, bliver prioriteret. Det viser at talent er et område, som Danmark i langt højere grad skal prioritere.

Hvis vi sammenligner med virksomhedernes besvarelser i Sverige og Norge, kan vi se, at virksomhederne i begge lande prioriterer tiltrækningen og fastholdelsen i mindre grad. Vi kan også se, at virksomhederne her opfatter, at der i højere grad bliver tiltrukket talent til Norge og Sverige, end det er tilfældet i Danmark. Så til trods for at virksomhederne medgiver, at tiltrækningen af talent bliver prioriteret højt i de danske virksomheder, så følger deres opfattelse af, at der bliver tiltrukket talent til Danmark ikke med.

Tabel 1 · ATTRACTING AND RETAINING TALENTS

Attracting and retaining talents is a priority in companies (2011)	
Denmark	8,30
Norway	7,61
Sweden	7,91

Kilde: IMD WORLD COMPETITIVENESS ONLINE 1995-2011 (Updated: May 2011)
 Note: IMD WCY Executive Opinion Survey based on an index from 0 to 10

Tabel 2 · FOREIGN HIGH-SKILLED PEOPLE

Foreign high-skilled people are attracted to your country's business environment (2011)	
Denmark	4,46
Norway	5,32
Sweden	5,38

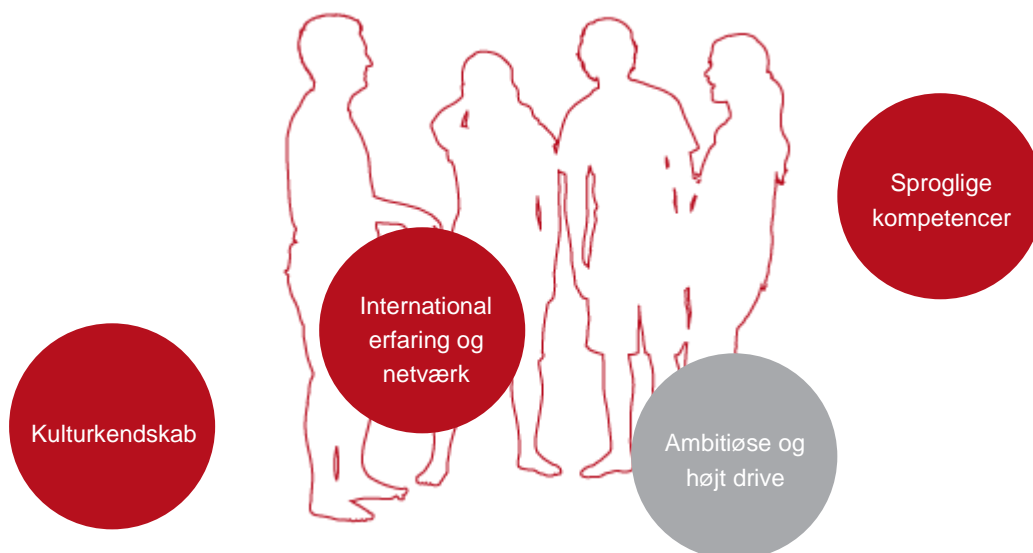
Kilde: [Tekst]

Af det kan vi konkludere, at Danmark har et efterslæb på tiltrækningen af talent i forhold til virksomhedernes efterspørgsel. Og det kan blive en fremtidig udfordring for tiltrækningen af internationale virksomheder til Danmark – og en udfordring i arbejdet med at fastholde virksomhederne i Danmark.

4 DE INTERNATIONALE STUDERENDE – TALENT IN SPE

De internationale studerende, som har valgt at studere på de danske uddannelsesinstitutioner og universiteter, repræsenterer en vigtig kilde til at sikre virksomhedernes adgang til højtuddannet og kvalificeret arbejdskraft. Ud over at være fremtidens højtuddannede arbejdskraft, så er de internationale studerende også interessante for danske virksomheder som følge af den stigende globalisering af verdensmarkederne og fokus på eksport som en *driver* for skabelsen af vækst for danske virksomheder. De internationale studerende er ikke blot højtuddannet, men, som SFI konkluderer i en analyse fra 2011, har de også relevant viden om deres hjemlands sociale forhold,

kultur og sprog⁸. En viden, som er vigtig for virksomheder, der ønsker at starte eller styrke eksporten til et givet marked i udlandet. Dette kan især gøre sig gældende for små og mellemstore virksomheder, som, modsat de store internationale virksomheder, ikke har en veletableret international organisation med adgang til internationale kompetencer.

4.1 International, men nordiske?

I Danmark var antallet af internationale studerende i 2009-2010 på 17.301, hvor 54,4 % (9.407) var tilknyttet en universitetsuddannelse⁹. Det kan lyde som et meget højt tal, men Danmarks andel af internationale studerende udgør mindre end 0,5 % af det samlede antal internationale studerende på verdensplan i 2010. Uden anden sammenligning tiltrækker Tyskland ca. 250.000 og England ca. 400.000 internationale studerende¹⁰.

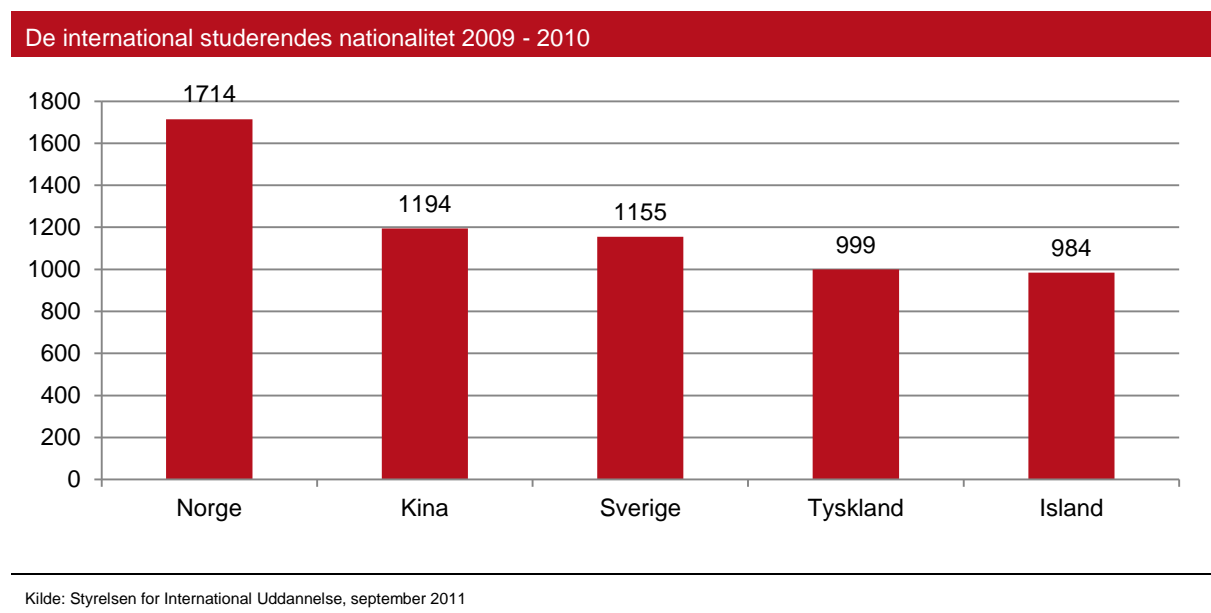
Som det fremstår af Figur 1, kommer de fleste internationale studerende i Danmark fra andre nordiske lande med Kina som eneste undtagelse.

⁸ Rekruttering og fastholdelse af højtuddannet arbejdskraft, 2011, SFI

⁹ Mobilitetsstatistik for de videregående uddannelser 2009/10, Styrelsen for International Uddannelse, september 2011

¹⁰ ICG's ISAFM Database.

Figur 1 · DE INTERNATIONAL STUDERENDES NATIONALITET 2009 - 2010

En af årsagerne til det lave antal studerende med et statsborgerskab, der rækker ud over EU/EØS, kan være indførelsen af studieafgift i 2006. Efter indførelsen faldt antallet af studerende fra ikke EU/EØS lande med 35 %. I 2006 var antallet af kinesiske studerende 1512. Året efter var antallet faldet til 1146. Antallet af kinesiske studerende er siden landet på det nuværende niveau på 1194 studerende. Den negative udvikling lader til at fortsætte, og som de seneste tal viser, er antallet af internationale studerende fra ikke EU/EØS lande faldet yderligere 8 % fra 08-09 til 09-10¹¹.

De kinesiske studerende har en vigtig indflydelse på Danmarks evne til at sikre danske virksomheders adgang til specialiseret arbejdskraft og viden. En opgørelse fra Danmarks Statistik viser, at 11 % af de studerende, der startede en Ph.d.-uddannelse i 2010, er fra Kina¹². Derved repræsenterer kinesiske studerende en vigtig potentiel kilde til de danske virksomheders fremtidige adgang til talent.

Det er ikke blot et adgangen til kompetencer, som gør de internationale studerende interessante. Det er i høj grad også værdien ved at skabe et internationalt netværk. Ud over antal og netværk er det i høj grad også områder som specialisering og studieretning, der gør de internationale studerende interessante. I en rapport fra 2011 udarbejdet af Damvad A/S for IDA vil der i 2020 mangle ca. 13.500 ingeniører i Danmark¹³. En situation, der har været flittigt debatteret med henblik på at få flere studerende til at vælge naturvidenskabelige og tekniske uddannelser. Vigtigheden af de internationale studerende bliver igen tydelig, når vi ser på hvilke studieretninger, de internationale studerende vælger, som illustreret i Figur 2.

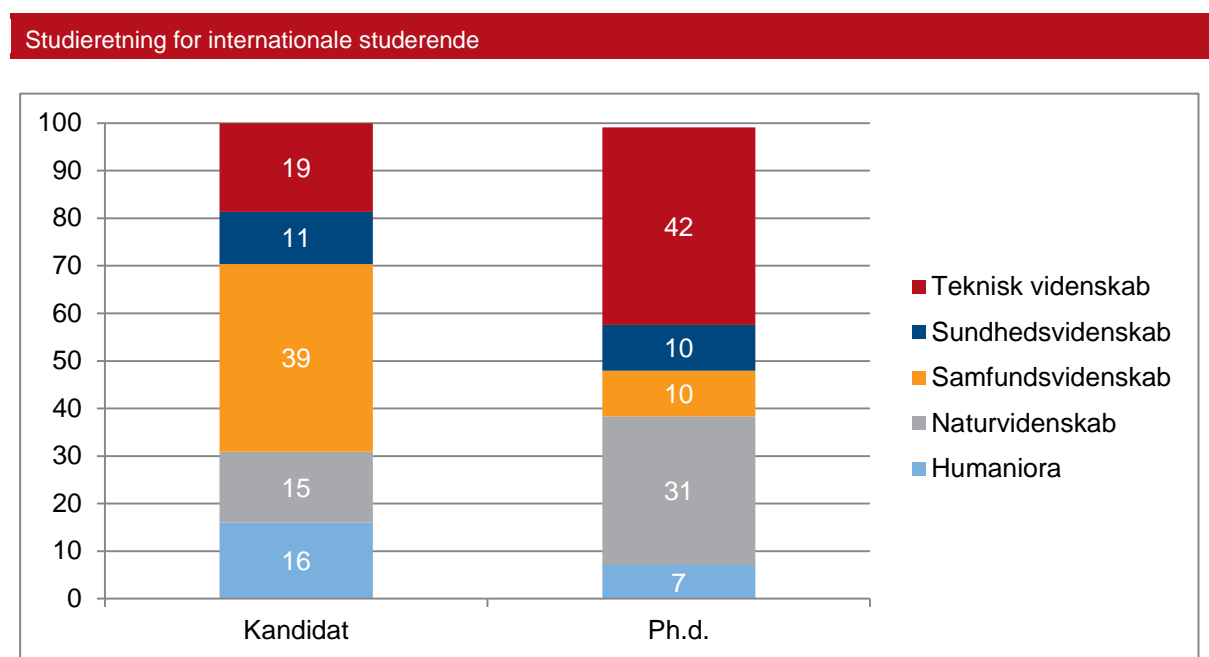
¹¹ MOBILITETSSTATISTIK FOR DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER 2009/10, Styrelsen for International Uddannelse, september 2011

¹² Forskeruddannelse hovedtal 2010, Danmarks Statistik, juni, 2011

¹³ Prognose for mangel på ingeniører og scient.er, Damvad A/S, august 2011

Figur 2 · STUDIERETNING FOR INTERNATIONALE STUDERENDE

Kilde: Styrelsen for International Uddannelse, september 2011

De internationale studerende på kandidat- og Ph.d. niveau søger primært mod de tekniske og naturvidenskabelige uddannelser. Hver tredje internationale studerende på kandidatniveau og hele 72,8 % af Ph.d.erne studerer inden for det tekniske eller naturvidenskabelige område.

5 YOUTH GOODWILL AMBASSADOR CORPS – ARBEJDET MED TALENT

I Copenhagen Capacity arbejder vi målrettet for at sætte internationalt talent på dagsorden i Danmark. Det gør vi primært gennem forskellige initiativer og ved at igangsætte projekter i samarbejde med både private og offentlige aktører. Et eksempel på et af disse projekter er Youth Goodwill Ambassador Corps, som er et globalt netværk af internationale studerende, der aktivt arbejder for at brande Danmark som studieland. Missionen her er også at skabe en platform, hvor de internationale studerende og virksomhederne kan få øjnene op for hinanden¹⁴.

Copenhagen Capacity, som er partner på projektet, har gennemført en undersøgelse af de unge talenters forhold til Danmark, deres ambitioner og fremtidige planer. Det har vi gjort for bedre at forstå de internationale studerendes prioriteter og for at sandsynliggøre Danmarks position i forhold til at tiltrække og fastholde internationale studerende. Derudover sandsynliggør undersøgelsen det potentiale, som de internationale studerende udgør for Danmark.

¹⁴ Læs mere om Youth Goodwill Ambassador Corps på: ambassadornet.dk

5.1 Studerende i en globaliseret verden.

Undersøgelsen viser, at de internationale studerende er yderst mobile og har et internationalt syn på deres muligheder i forhold til studiedestinationer og fremtidig arbejde. Hele 92 % overvejer at leve i et andet land end deres hjemland, efter de har afsluttet deres studie. Det understreger, at der er mulighed for, at de vil vælge Danmark som det land, hvor de vil starte deres karriere. Modsat viser undersøgelsen, at 52 % har planer om at studere videre i et andet land end Danmark.

Ana Mosneaga, som forsker i internationale talenter mobilitet og overgang fra at være international studerende til udenlandsk arbejdende ved Københavns Universitet, beskriver muligheden for Danmark:

» Forskning viser, at udlandsophold under studietiden gør én mere tilbøjelig til at overveje muligheden for at bo og arbejde i andre verdensdele. Derfor er det både en fordel og en udfordring for Danmark, at landet tiltrækker en gruppe internationale studerende, som har et globalt syn ift., hvor de vil studere og/eller arbejde, og hvor de vil bo. Det åbner muligheder for, at de bliver i landet efter endt studie. Men det betyder også, at Danmark skal kunne konkurrere med en lang række andre destinationer for at fastholde dem. «

Tabel 3 · HØJ MOBILITET BLANDT STUDERENDE

HØJ MOBILITET BLANDT STUDERENDE
66 % har studeret i andre lande før de kom til Danmark
80 % overvejede andre lande end Danmark
52 % har planer om at studere videre i et andet land end Danmark
92 % overvejer at leve i et andet land end deres hjemland efter afsluttet studie
Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011

Den høje mobilitet repræsenterer dog også en række udfordringer, som er vigtige at tage højde for, hvilket Ana Mosneaga også fremhæver:

» Mange af de internationale studerende vil opfatte verden som en verden, der ligger åben for dem og ser derfor uddannelse og jobberfaring fra andre lande som en nødvendig investering for at udvide sin horisont. Hvis de færdiguddannede internationale studerende skal kunne fastholdes i Danmark efter studiet, så skal de være overbevist om, at et liv i Danmark er værd at kæmpe for. Det kræver, at Danmark kan imødekomme dem med en række fleksible ordninger på diverse områder – f.eks. opholdstilladelser, som er ikke-stedfæstet til en bestemt arbejdsgiver, men derimod giver mulighed for korte projektansættelser også i udlandet, muligheder for at forbinde bankkonti i forskellige lande uden ekstra gebyr samt overførelse af rettigheder/pligter på de sociale sikkerhedsområder (pension). «
Ana Mosneaga, Ph.d. Københavns Universitet

5.2 Hvorfor Danmark?

Undersøgelsen viser, at en af grundene til at Danmark bliver valgt som studiedestination, til trods for at 80 % overvejede et andet land end Danmark, er, at Danmark blev anbefalet af et familiemedlem eller af en studiekammerat. Det viser, at personer tættest på de internationale studerende har en relativ stor indflydelse på det endelige valg af studiedestination.

Tabel 4 · HVORFOR VALGTE DU DANMARK?

Hvorfor valgte du Danmark?
31 % fik anbefalet Danmark af et familiemedlem
32 % fik anbefalet Danmark af en fra samme studie
<small>Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011 Note: Tallet repræsenterer besvarelserne stor indflydelse og nogen indflydelse.</small>

Dette bliver yderligere uddybet af Ana Mosneaga:

» Tallene peger på, at anbefalinger fra personer, som de internationale studerende stoler på, har en ret betydelig indflydelse på deres valg. Måske er det ikke den væsentligste faktor, men hvis man er i tvivl om hvilken studiedestination, man skal vælge, så viser undersøgelsen, at en positiv historie fra én man kender kan være en faktor, som vil skubbe beslutningen i en bestemt retning. Det kan også være, at man sætter pris på mere nærværende kilder i det hav af oplysninger, som man kan finde på internettet og i markedsføringsmaterialet fra universiteterne. «

Grunden til at de internationale studerende har valgt Danmark er dog overvejende på grund af den viden og de kompetencer, som de danske uddannelsesinstitutioner tilbyder, og som de er kendt for ude i verden. Hele 70 % nævner, at det er på grund af denne viden, at de har valgt Danmark.

Tabel 5 · DANMARKS STYRKEPOSITIONER

Danmarks styrkepositioner
32 % valgte Danmark pga. en anerkendt professor
70 % valgte Danmark fordi studieinstitutionen/universitetet har speciel viden
73 % valgte Danmark pga. kulturen og den danske livsstil
<small>Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011 Note: Tallet repræsenterer besvarelserne stor indflydelse og nogen indflydelse</small>

Det fremgår af de uddybende kommentarer, at Danmark er kendt for arbejdet med miljø og klima og de stærke kompetencer, der findes inden for området både på uddannelsesinstitutionerne og i de private virksomheder.

» Denmark is a world leader in wind turbine technology and the integration of wind energy into the grid. Interested in learning more, I decided to come to study with the experts. «

23-årig fra Canada

Dog er den faktor, som har influeret hele 73 % af de adspurgte internationale studerende til at vælge Danmark, den danske livsstil og kultur. En af de adspurgte studerende uddyber sit svar:

» I wanted to experience the way of living in a Scandinavian country. Denmark seemed the best choice for me as it offers a high level education along with a lot of cultural events and history. «

22-årig franskmand

5.3 Indfrie forventninger?

Betydningen af den danske livsstil bliver endnu mere klar, når vi analyserer på, om de internationale studerendes forventninger til Danmark bliver indfriet. Både hvad angår det akademiske niveau og den danske livsstil. I begge tilfælde er besvarelsene dog overvejende positive. 74 % af de internationale studerende medgiver, at deres forventninger til det akademiske niveau er blevet mødt i Danmark. Dog betyder det, at hele 26 %, altså over en fjerdedel, ikke har fået opfyldt deres forventninger angående det akademiske niveau. Derimod er hele 85 % af de internationale studerendes forventninger til studiemiljøet blevet mødt. Når så hele 95 % vil anbefale Danmark som studiedestination, står det klart, at Danmark ikke kun tiltrækker internationale studerende på baggrund af faglighed.

Tallene fra undersøgelsen viser, at Danmark ikke kun skal tiltrække studerende på baggrund af faglighed, men også på baggrund af den danske kultur og livsstil.

Tabel 6 · INTERNATIONALE STUDERENES TILFREDSHED MED STUDIEOPHOLDET

Positiv udvikling
74 % svarer at deres forventninger til det akademiske niveau er blevet mødt
85 % svarer at deres forventninger til studiemiljøet er blevet mødt
95 % vil anbefale Danmark som studiedestination

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011
Note: Tallet repræsenterer besvarelsene stor indflydelse og nogen indflydelse.

Morten King-Grubert, sekretariatsleder for Youth Goodwill Ambassador korpset, er begejstret for, at hele 95 % vil anbefale Danmark som studiedestination. Morten King-Grubert, gør i den forbindelse opmærksom på, at Danmark skal tiltrække internationale studerende på andet end faglighed:

» Markedsføringen af Danmark som attraktivt studieland skal ikke alene tage afsæt i vores uddannelsesstilbud. De internationale studerende tiltrækkes i høj grad af vores livsstil og den danske kultur, hvor vi har meget at tilbyde. «

Et initiativ som Youth Goodwill Ambassador korpset har en forstærkende virkning på, når det kommer til de internationale studerendes holdning til Danmark, som generelt er positivt. Tal fra det "Internationale Student Barometer 2011" viser, at 81 % af de internationale studerende vil anbefale at studere i Danmark, hvor det er hele 95 % af de internationale studerende i Youth Goodwill Ambassador korpset, som vil anbefale Danmark.

Når vi sammenholder, at næsten en tredjedel (32 %) af de studerende medgiver, at en anbefaling fra en medstuderende har haft indflydelse på deres valg af Danmark som studiedestination, med det faktum, at 95 % vil anbefale Danmark, så viser det, at Youth Goodwill Ambassador korpset kan medvirke til at skabe en positiv udvikling i tiltrækningen af internationale studerende til Danmark.

5.4 Fastholdelse og integration på det danske arbejdsmarked

Tiltrækningen af internationale studerende er første skridt. Næste vigtige skridt er at fastholde de internationale studerende i Danmark, så bruger deres kompetencer og viden i de danske virksomheder. Der er mange udfordringer forbundet med at fastholde. Bl.a. på grund af det globale udsyn, som de internationale studerende har, hvilket bliver fremhævet af Ana Mosneaga:

» Mange internationale studerende, der vælger Danmark som studieland, er allerede dem, som i forvejen er mobile. S Derfor er det naturligt, at mange af dem vil overveje at fortsætte karrieren efter studie i forskellige verdensdele. Mange vil dog overveje at blive i Danmark frem for rejse til andre lande, hvis de kan få et jobtilbud og en personlig forbindelse, fordi det vil være et land, som de allerede har lært at kende under studietiden. Derfor er det vigtigt at tilbyde attraktive ordninger for nyuddannede studerende såsom praktikpladser, graduate programmes i virksomheder, støtteordninger for unge forskere og iværksættere osv. «

Resultaterne fra undersøgelsen understøtter udsagnet om, at de internationale studerende er yderst mobile og har et internationalt udsyn. De internationale studerende er ikke afvisende over for tanken om at blive i Danmark efter endt uddannelse. Men de ser ikke sig selv blive i Danmark i en længere periode. Dette ses tydeligt ved, at 74 % af de internationale studerende medgiver, at de overvejer at blive i Danmark efter endt studie, men ud af de 74 % svarer 19 %, at de overvejer at blive i et til to år. Tallet for hvor mange, der overvejer at blive, falder drastisk således at 8 % overvejer at blive i mellem tre og fire år. Kun 5 % overvejer at blive i fem år eller mere.

Tabel 7 · FASTHOLDELSE AF STUDERENDE I DANMARK

Fastholdelse af studerende i Danmark
42 % medgiver at de overvejer at blive i Danmark
19 % medgiver at de overvejer at blive i Danmark i 1 til 2 år
8 % medgiver at de overvejer at blive i Danmark i 3 til 4 år
5 % medgiver at de overvejer at blive i Danmark i 5 år eller længere

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011

Morten King-Grubert understreger, at der ligger et enormt potentiale i, at så stor en del af de internationale studerende overvejer at blive i Danmark:

» Dagens danske virksomheder mangler morgendagens internationale videntunge medarbejdere. Gennem Youth Goodwill Ambassador Corps står vi med en målgruppe af internationale talenter, hvor trejerdedele er interesseret i at blive i Danmark. Her er virkelig tale om en matchmaking platform mellem det internationale talent og den danske virksomhed, som kan skabe vækst i dansk erhvervsliv. «

5.4.1 Vigtige faktorer for fastholdelse

I undersøgelsen har vi spurgt ind til vigtigheden af forskellige faktorer, der kunne påvirke internationale studerendes beslutning om at blive i Danmark. Fra resultaterne kan vi se, at 68 % nævner muligheden for en akademisk karriere (Ph.d. eller undervisning) som vigtig for at blive i Danmark. Dette til trods for at 26 % ikke mener, at deres forventninger til det akademiske niveau er blevet mødt. Dog er den absolut vigtigste faktor for at påvirke fastholdelsen, af de internationale studerende har mulighed for at sikre et job, inden studiet er afsluttet. Hele 81 % siger, at det er en vigtig eller meget vigtig faktor for at blive i Danmark.

5.4.2 Skat er ikke det vigtigste

Undersøgelsen viser, at det i overvejende grad er, hvad vi må kalde de "blødere" værdier, som har en positiv indflydelse på, om de internationale studerende overvejer at blive i Danmark. Overraskende mener hele 51 % *ikke*, at en lav skat på arbejde har en stor indflydelse på deres ønske om at blive i Danmark. Derimod svarer 79 %, at Danmarks balance mellem arbejde og fritid er en vigtig eller meget vigtig faktor og 77 %, at det høje niveau af social sikkerhed er en vigtig eller meget vigtig faktor.

» Set med mange internationale studerendes øjne, så er det balancen mellem arbejde og fritid og den danske velfærdmodel, der betragtes som Danmarks stærkeste konkurrencefordele. «

Ana Mosneaga, Ph.d. Københavns Universitet

Hele 60 % af de internationale studerende nævner, at det har en indflydelse på deres ønske om at blive i Danmark, at der er mulighed for at forlænge deres opholdstilladelse, efter de har afsluttet deres studie i Danmark.

Tabel 8 · HVAD HAR INDFLYDELSE PÅ AT DU BLIVER I DANMARK?

Hvad har indflydelse på at du bliver i Danmark?
81 % sikringen af et job inden afslutning af studie
79 % balancen mellem arbejde og fritid
77 % det høje niveau af social sikkerhed
66 % muligheden for gratis kurser i dansk
60 % muligheden for at forlænge sin opholdstilladelse
60 % danskernes syn på personer fra andre lande
57 % muligheden for gratis kurser i dansk arbejdskultur

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011

5.4.3 Betydningen af et studiejob.

For at sikre fastholdelsen af de internationale studerende i Danmark står det ud fra undersøgelsen klart, at sikring af et arbejde er den væsentligste faktor, som har indflydelse på eventuel fastholdelse i Danmark. Som det også glæder for danske studerende har et relevant studiejob en stor betydning for de internationale studerendes integrationen på det danske arbejdsmarked. Flere undersøgelser fra blandt andet Dansk Magisterforening og Aalborg Universitet viser, at et relevant studiejob har stor betydning for muligheden for fast arbejde efter afsluttet studie. En holdning, som Ana Mosneaga uddyber:

» Mange interessenter på området mener, at et studiejob eller en praktikplads er en meget vigtig faktor, fordi det giver adgang til netværk og mulighed for at få indsigt i den danske arbejdsmarkedskultur. Men mange peger også på, at det er svært for de internationale studerende at finde et studiejob, især hvis de efterspørger et relevant job, hvor de kan anvende viden fra studiet. Samtidig skal deres uddannelsesinstitutioner være i stand til at tilbyde flere målrettede initiativer for at facilitere internationale studerendes kontakt med lokale virksomheder. «

Ana Mosneaga fremhæver også fagforeninger og interesseorganisationer som parter, der kan spille en langt større rolle i arbejdet med at sikre forbindelsen mellem de internationale studerende og det danske arbejdsmarked:

» Fagforeninger og interesseorganisationer kunne eventuelt spille en større rolle i denne matchmaking i forhold til at øge interessen for internationale studerende hos de små og mellemstore virksomheder. Det kunne være igennem mentorordninger eller virksomhedsseminarer. «

Undersøgelsen viser tydeligt, at det er størstedelen af de internationale studerende, som ikke har noget arbejde ved siden af deres studie i Danmark. Hele 79 % svarer, at de ikke har noget studiejob. Til sammenligning viser en undersøgelse foretaget af styrelsen for Universiteter og Internationalisering, at 60 % af de danske studerende på kandidatniveau ikke har noget studiejob¹⁵.

Tabel 9 · HAR DU ET STUDIEJOB?

Har du et studiejob?
79 % har ikke noget studiejob
21 % har eller har haft studiejob

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011

De kvalitative besvarelser fra undersøgelsen viser desuden, at over halvdelen af de 21,5 %, der svarer, at de har et studiejob, nævner, at de er ansat på universitetet, hvor de også studerer. Det er med andre ord et fåtal, som er ansat i en privat virksomhed.

Besvarelserne fra undersøgelsen understreger, at der er et behov for at styrke indsatsen for, at de internationale studerende får et relevant studiejob.

» Der er brug for en konkret og koordineret indsats fra alle involverede sider. Og når en målrettet matchmaking indsats planlægges mellem internationale studerende og danske virksomheder, skal man lægge vægt på, at de studerende får mulighed for at skabe personlige forbindelser og netværk, da det tit er den mest effektive metode at finde et job i Danmark. «

Ana Mosneaga, Ph.d. Københavns Universitet

I undersøgelsen har vi endvidere spurgt til grundene for, hvorfor de internationale studerende ikke har et studiejob. 15 % svarer, at de ikke ved, hvor de skal lede efter et studiejob, som er henvendt til internationale studerende.

Tabel 10 · HVORFOR HAR DU IKKE ET STUDIEJOB?

Hvorfor har du ikke et studiejob?
15 % ved ikke hvor de skal lede efter et studiejob
4 % er usikre på reglerne for international studerende

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011

» Det er overraskende, at 15 % svarer, at de ikke ved, hvor de skal lede efter jobs. Det er overraskende, fordi der findes nogle initiativer på netop dette område. Der findes allerede en hjemmeside målrettet internationale studerende under Work-in-Danmark initiativet. Det kan være, at der kan gøres mere for at

¹⁵ International Student Barometer – Exit wave 2011, oktober 2011

skabe yderligere opmærksomhed på de initiativer, der allerede findes over for de nye studerende. «

Ana Mosneaga, Ph.d. Københavns Universitet

6 IVÆRKSÆTTERPOTENTIALE

De internationale studerende skal ikke kun ses som højtuddannet arbejdskraft og specialviden. De internationale studerende skal også ses som en gruppe, der kan være med til at skabe nye arbejdspladser i Danmark. Copenhagen School of Entrepreneurship (CSE), som er lokaliseret på Copenhagen Business School (CBS), har til formål at støtte studerende, både danske og internationale, i deres arbejde med at starte egen virksomhed.

Business Coach hos CSE, Ida Adler Olsen, fremhæver, at de internationale studerende er yderst aktive og interesserede i iværksætteri og entrepreneurship:

» De internationale studerende udgør 25 % af vores brugere. De er meget fokuseret på at skabe netværk i Danmark. «

Ida Adler Olsen nævner også, at den megen fokus på entrepreneurship på CBS bliver nævnt af de internationale studerende som en af grundene til, at de har valgt CBS og Danmark som studiedestination.

Dette kan også ses i de kvalitative besvarelser, som er afgivet i undersøgelsen:

» I was looking for a top-level education in Europe with a focus on the topics Entrepreneurship and Social Responsibility. CBS offered the most impressive academic program combined with a formidable reputation. «

25-årig studerende fra Tyskland

Ifølge Ana Mosneaga, som blandt andet forsker i overgangen fra udenlandsk student til udenlandsk arbejdstager ved Københavns Universitet, skal information om de eksisterende støtteordninger og initiativer for iværksættere formidles aktivt over for de internationale studerende. Hun nævner også opbygningen af både professionelt og privat netværk, som en betydningsfuld faktor:

» Internationale studerende har allerede en del kontakter og relationer i andre lande og til udlændinge i Danmark. Men et rodfæstet dansk netværk er en absolut forudsætning for, at de får mere lyst og flere muligheder til at fortsætte karrieren i Danmark efter studierne. «

En undersøgelse, som blev foretaget i 2011 blandt internationale studerende i Bristol regionen i England, understøtter, at der er et iværksætterpotentiale hos de internationale studerende. Undersøgelsen viste, at 62 % havde planer om at starte egen virksomhed i en nær fremtid efter studiet. I undersøgelsen svarer 47 % af de adspurgte internationale studerende, at de overvejer at starte egen virksomhed.

Disse to uafhængige undersøgelser viser tydeligt, at fokus skal udvides, så en fastholdelsesstrategi også tager hensyn til de internationale studerende, der ønsker at starte deres egen virksomhed i Danmark. I en tid, hvor de danske virksomheder er relativt tilbageholdende med at ansætte nye medarbejdere, er iværksættere en vigtig kilde til at skabe fremtidens arbejdspladser i Danmark.

6.1 Udfordringer for iværksættere

Der er dog visse udfordringer i forhold til de regler, der gælder for internationale studerendes opholdstilladelse, når de har færdiggjort deres studie. Business Coach hos Copenhagen School of Entrepreneurship, Ida Adler Olsen, nævner paradokset i at bruge en masse ressourcer på at tiltrække de internationale studerende til Danmark og under deres uddannelse arbejde intenst med at udvikle deres virksomhedsideer, når udlændingereglerne ikke er konstrueret til at understøtte denne slags initiativer. Hun udtaler:

» *”Det er en udfordring, at de internationale studerende har en begrænset opholdstilladelse, og at der ikke bliver taget hensyn til iværksættere. Det kan sætte en dæmper på, hvor meget energi der bliver brugt på de forskellige virksomhedsideer, og på hvor meget det personlige netværk bliver aktiveret. «*

Denne opfattelse er delt af Managing Director for STARTit, Anne Siig Nørregaard, som er tilknyttet Aarhus Universitet.

» *Jeg var til et arrangement, hvor jeg fik et indtryk af, at mange internationale studerende var interesserede i iværksætteri. Men de så deres relative korte ophold i Danmark som en hindring. Mange var usikre på, hvorvidt de efter studiet kunne få opholdstilladelse i Danmark, og derfor havde jeg et indtryk af, at de var tilbageholdne, når det kom til iværksætteri. «*

Managing Director for Startupbootcamp, Alex Farcet, nævner, at politikerne burde have øget fokus på iværksætterpotentialet fra internationale studerende:

» *If I could speak to Helle Thorning-Schmidt and Frank Jensen I would suggest that Denmark and Copenhagen create a "freemium" model where qualified entrepreneurs who relocate here are offered as many tax breaks and services as possible for a limited period, say one year. Following that there would be a gradual ramp up back to 'normal' levels. «*

Alex Farcet fremhæver Chile som et land, der har fokus på internationale iværksættere. Chile har lanceret "Startup Chile", der er et eksempel på et initiativ, som vi i Danmark kan lade os inspirere af. Initiativet har opbakning fra den chilenske regering og sikrer de rette rammevilkår for internationale entreprenører, som ønsker at starte deres virksomhed i Chile. En måde, hvorpå iværksætterne bliver støttet, er ved at stille 300.000 til rådighed og et års visa til at udvikle deres virksomhed. I 2011 var der 650 iværksættere, der søgte om at blive optaget i initiativet¹⁶.

7 VÆRDISKABELSEN FOR DANMARK

For at sandsynliggøre det økonomiske potentiale, som de internationale studerende repræsenterer for Danmark, har vi udarbejdet et regneeksempel ved at benytte tal, som Centre For Economic and Business Research præsenterer i deres rapport "Højtuddannede indvandreres bidrag til det danske samfund" fra november 2011. I rapporten bliver der regnet på, hvor meget en højtuddannet indvandrer bidrager med til de offentlige finanser. Rapporten konkluderer, at en højtuddannet indvandrer, som arbejder i Danmark i seks år, bidrager med 900.000 kr. Rapportens beregninger har vi sammenholdt med besvarelserne fra de internationale studerende i undersøgelsen, der må betegnes som højtuddannet arbejdskraft, når de har færdiggjort deres studie. Tabel 5 viser, at størstedelen af de internationale studerende svarer, at de overvejer at blive i Danmark i et til to år. Vi har derved sammenholdt antallet med det totale antal af internationale studerende, som er 17.301¹⁷ og ganget med

¹⁶ <http://www.startupchile.org/about/the-program/>

¹⁷ MOBILITETSSTATISTIK FOR DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER 2009/10, Styrelsen for International Uddannelse, september 2011

det gennemsnitlige bidrag til de offentlige finanser – i dette eksempel to år – hvilket derved viser det økonomiske potentiale.

I vores regneeksempel er det totale potentiale for The Youth Goodwill Corps næsten 15 millioner kr. Og når tallet bliver overført til det totale antal internationale studerende i Danmark, er det økonomiske potentiale lidt over to milliarder kr. i bidrag til de offentlige finanser.

Tabel 11 · DET ØKONOMISKE POTENTIALE VED FASTHOLDELSE AF INTERNATIONALE STUDERENDE

Overvejer du at blive i Danmark efter endt studie?				
	Antal (YGWA)	Økonomisk output (YGWA) DKK	Antal (Danmark)	Økonomisk output (Danmark) DKK
Ja, 1 til 2 år	23 (19 %)	6.900.000	3.287	986.157.000*
Ja, 3 til 4 år	10 (8 %)	2.620.000	1.384	362.628.960**
Ja, 5 eller flere år	6 (5 %)	5.400.000	865	778.545.000***
Total		14.920.000		2.127.330.960

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011
 Note: Egen beregninger baseret på tal fra Centre For Economic and Business Research, 2011
 *Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 2 år
 **Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 4 år
 ***Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 6 år

Der er også en gruppe af studerende i undersøgelsen, som svarer, at de ikke overvejer at blive i Danmark efter endt studie, en gruppe, der ikke har besluttet sig, samt en gruppe, der overvejer at blive, men som ikke har overvejet hvor længe. Disse tre grupper repræsenterer også et potentiale for Danmark, hvis det var muligt at overbevise dem om, at de skulle blive i Danmark. Der er selvfølgelig tale om tre forskellige grupper, hvor det kan argumenteres for, at gruppen, som har svaret "nej", er den sværeste at overtale efterfulgt af gruppen, som har svaret "ved ikke", og hvor den letteste gruppe er dem, som har svaret ja til, at de overvejer at blive i Danmark, men blot ikke ved, hvor længe.

Tabel 12 · DET ØKONOMISKE POTENTIALE VED FASTHOLDELSE AF INTERNATIONALE STUDERENDE

Overvejer du at blive i Danmark efter endt studie?				
	Antal (YGWA)	Økonomisk output (YGWA) DKK	Antal (Danmark)	Økonomisk output (Danmark) DKK
Nej	19 (16 %)	5.700.000	2.768	830.448.000
Ved ikke	12 (10 %)	3.600.000	1.730	519.030.000
Ja, men jeg ved ikke hvor længe	50 (42 %)	15.000.000	7.266	2.179.926.000
Total		24.300.000		3.529.404.000

Kilde: Youth Goodwill Ambassador Survey 2011
 Note: Egen beregninger baseret på tal fra Centre For Economic and Business Research, 2011
 *Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 2 år
 **Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 4 år
 ***Tallet er beregnet på baggrund af en antagelse om at personerne bliver i 6 år

Ved at bruge samme fremgangsmåde som i det første regneeksempel, kan det læses af tabel 6, at hvis den gruppe, der ikke har fastlagt en tidshorizont for, hvor længe de ønsker at blive i Danmark, bliver i to år, svarer det til 15 millioner kr. Overført til alle internationale studerende i Danmark er det lidt over to milliarder kr.

8 AFSLUTNING

Som analysen fremhæver, bør og skal talent-dagsordenen længere op på den danske dagsorden. At tiltrække og fastholde internationale talenter er et spørgsmål om at kunne bevare og i høj grad udbygge Danmarks fremtidige vækstmuligheder i det private erhvervsliv. Hertil kommer, at internationale studerende, som vælger at blive i Danmark efter endt studie, kan og vil bidrage med et ikke ubetydeligt beløb til de statslige indtægter. For at sikre et dynamisk, produktivt og innovativt erhvervsliv skal Danmark stå stærkt i konkurrencen om de internationale talenter. Analysen understreger også, at Danmark besidder adskillige styrkepositioner og potentialer, men at der stadig er meget arbejde, som kan sikre Danmarks fremtidige vækst muligheder. Der ligger et stort arbejde forude. Og det bliver en opgave, som kræver positivt samspil mellem væsentlige aktører inden for både det politiske miljø, erhvervslivet og landets uddannelsesinstitutioner. Dagens danske virksomheder mangler morgendagens internationale talenter. Den ligning skal gå langt bedre op, end tilfældet er i dag. Går ligningen op, så vil resultaterne være til at få øje på. Går den ikke op, er det samme tilfældet for de negative konsekvenser.